

להזרזת נתן

גליון קי"ז (שנה ג') ♦ פרשת יתרו ♦ חודש שבט שנת תשפ"ד לפ"ק



תורת נתן

פנינים מספר
"להורות נתן" על התורה

ארבעה ניתוספו להם
אות לשמם - יחדיו הם
אותיות הוי"ה

אֵלֶינָם וְגו' (יה, ד). וצ"ב
דהול"ל ושם השני אליעזר.

וי"ל עפ"י המכילתא שיתרו התנה עם משה שהבן הנולד ראשון יהי לע"ז והשני לש"ש וע"ז נשבע לו משה. אולם באמת לא נתן משה חלילה בנו לע"ז, דהנה כל עיקר הסכמתו היתה בתנאי שיהיו לו שני בנים ואז הראשון לע"ז והשני לש"ש אבל אם לא יהיו לו ב' בנים אז יפטר מהתנאי, והנה בן שהוא לע"ז אינו בן יוצא מכלל זרעו, וא"כ שוב אין לו אלא בן אחד וא"כ ליכא חובת קיום התנאי, וע"כ החשיב משה כל אחד מבניו לבן יחיד, והיינו דכתיב שם האחד אצל שניהם ששניהם היו בבחי' אחד.

שאינ הדבר תלוי בגודל הסכום, אלא הדבר הקשה לבידור יביאון אל משה

וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יִבְיֹאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפָּטוּ הֵם (יה, כג). ומשה רבינו אמר את הדבר הקשה יביאון אל משה, דיתרו חשב שאם יבואו לדין בעד סכום גדול זהו דבר גדול אז יבואו אל משה ובסכום קטן יבוא אל השרים, ברם באמת דין פרוטה כדין מאה, ויתכן שדין על סכום קטן יהא קשה לברר, וע"כ אמר משה שאין הדבר תלוי בגודל הסכום, אלא הדבר הקשה לבידור יביאון אל משה, אף שהמדובר בסכום קטן.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגו' (יה, ה). איתא במכילתא, ד' נתוספו להם אותיות לשמותיהם. יתרו נקרא יתרו ונתוספה לו אות וי"ו יתרו. אברהם נתוספה לו אות ה"א, שרה נתוספה לה ה"א במקום שרי, ויהושע נתוספה לו יו"ד. והוא חידוש שהוספת אותיות אלו כאותיות שם הוי"ה ב"ה, והוא פלא.

וי"ל רמז בזה, כי ד' אלו גרמו לגילוי אמונה בהשי"ת. יתרו שנתגייר ועזב דרכי ע"ז והתדבק בדרכי ה' זכה לאות אחת משם הוי"ה, אברהם ושרה שגיירו בני דורם כמו שנאמר (בראשית י"ב ה') ואת הנפש אשר עשו בחרן. ויהושע שהביא את ישראל לארץ ישראל הוסיף בחינה חדשה של אמונה - דהנה בא"י כתיב (דברים י"א י"ב) ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, נמצא שבארץ ישראל ניכרת יותר ההשגחה הפרטית על ישראל, ויהושע שהכניס את ישראל לא"י והנחילם גרם לגילוי השגחה פרטית יתירה בעולם, וע"כ נתוספה גם לו אות אחת מאותיות הוי"ה ב"ה.

משה רבינו החשיב כל אחד מבניו לבן יחיד

וְאֵת שְׁנֵי בָנָיָהּ אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָד גִּרְשָׁם וְגו' וְשֵׁם הָאֶחָד

שיח מזהר"ן

פנינים מספר
"שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק רבי יהודה ליב איגר זי"ע בעמח"ס תורת
אמת - כ"ב שבט שנת תרח"ם

חיבר ספר תורת אמת, אמרי אמת וש"ס. היה בנו של הגה"ק רבי שלמה איגר זי"ע, ונכדו של רשכבה"ג ק"ז רבינו עקיבא איגר זי"ע. רבי לייב איגר זי"ע היה פרוש מכל עניני עולם הזה הגשמיים, וכל כולו היה מקשה אחת לעבודת הבורא יומם ולילה. ניהל עדת קדשו בעיר לובלין. גם היה מוהל ממוחה, ומחמת רוב צדקתו היה עושה הכנות גדולות מאד עד שהיה מל את התינוקות, ולעתים נמשכו ההכנות עד שעות אחרי הצהרים המאוחרות ואז מל את התינוקות. באותם הימים היו בלובלין גדולי ישראל, וחששו שילמדו האנשים הפשוטים מדרכו של רבי לייב זי"ע, וימולו את התינוקות בשעות המאוחרות של היום, ויעברו על אזהרת חז"ל להיות זרזו לכל דבר מצוה, וביחוד מצות מילה שבה איתא בהדיא בשו"ע יו"ד (סי' רס"ב ס"א) שזריזין מקדימין למצוה ומלין מיד בבוקר. וע"כ הוציא רבינו העיר קול קורא, ובו כ' קוראים לציבור שלא לערוך ברית מילה אחרי חצות היום. והתייחסו שם גם לענין חשש חילול שבת כשמלין את התנוק בשעה מאוחרת.

הרב הקדוש רבי לייב איגר זי"ע פנה לגדולי הדור להוכיח את צדקתו. בין הרבנים שאליהם שלח רבי לייב זי"ע לשמוע את חוות דעתם, היה בן דודו הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע אב"ד קראקא - ונביא כאן את לשונות המכתבים שכתבו ביניהם, ונוסף עליהם ביאור בס"ד. הנה לשון המכתב ששלח רבי לייב איגר זי"ע אל בן דודו רבי שמעון סופר זי"ע - "שארני בן דודי וכו' אחד"ש הגאון ש"ב וכל אשר לו, אחלה פניו למען שארנו להשיבנו בזה על שאלה אחת הנוגעת אלי בענין איחור מצות מילה, כאשר יראה טופס הדברים וההעתקה הלוטה פה, ותשובתם לא חכמי העיר דקהילתנו בצירוף איזה רבנים, וגוף הדבר היה פשוט בעיני, מפשוטו של שמועה זריזים מקדימין למצוות, ולא אמר המצוות, דהם מקדימים להכין את עצמם לקיום המצוה, וזהו העיקר זירוזו של זריזים, וחסידיהם הראשונים שהיו שהוים שעה אחת קודם התפילה כדי לכוין לבם למקום, לא נזכרו שהיה קודם שהגיע זמנה, ולא בטלו זה מצות זריזים מקדימין למצוות, דאיתא גם בתפילה".

הפירוש הוא, שלא נכתב שם שהם עשו את ההכנות לפנות בוקר, כשעדיין לא הגיע זמן תפילה, אלא הם עשו את ההכנות הללו כשכבר הגיע זמן תפילה, ולכאורה הם איחרו את המצוה של זריזים מקדימין למצוות, אלא על כרחך י"כ הזריזות להקדים להכנות והכשר מצוה, היינו הקדמה למצוה - והראיה מאברהם אבינו שלא השכים לפנות בוקר, אלא כתיב (וי"א כ"ב ג') וישכם אברהם בבוקר, ועשה את ההכנות למצוה, בזמן שכבר נצטווה עליה. ועיין רש"י פסחים (ד) ד"ה נבדוק מצפצפה, ואפשר להסביר הענין, דהנה כשם שהמצוה צריכה להיות לשמה, כך גם ההכנה למצוה צריכה להיות לשמה, ויש אחרונים הסוברים שהכוונה לשמה אינה מועלת אלא כשהגיע שעת עשיית המצוה, וכמו שכתב הרמב"ם שאם יכתוב גט לאשה לפני שקידש אותה, הגט פסול, משום שלא נכתב לשמה, ומכאן לומדים אחרונים שהדין של לשמה, אינו חל אלא בזמן המצוה. [עיין שו"ת אבני נזר או"ח סימן י"ח בהגהה לאות ל"ג]. ועי"כ בודא חסידיה הראשונים ואברהם אבינו שהשתתה ועשה הכנות למצוה, עשה אותם בזמן שכבר היה מצוה על המצוה, דאי לא תימא הכי, א"כ חסר בלשמה על ההכנות כנ"ל, ועל כרחך שעשאם בזמן שכבר היה יכול לעשות

יפה נדרשת

מדוע היו צריכים לכפות עליהם את ההר כגיגית, הרי כבר קיבלוהו מרצון ומאהבה

את ההר, כדי שיסכימו לקבל עליהם גם את העונשים הבאים מצד מידת הדין, עכת"ד הנפלאים.

וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְבַּת הָאֱלֹקִים מִן הַמִּדְבָּר וַיִּתְּצֵמוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר (י"ט, ז).

אימא מילתא שראיתי בפירושו של רע"ב מעניינא דיומא. בפסוק (יתרו י"ט ז) "ויתצבו בתחתית ההר", ודרשו חז"ל בשבת (פג) מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמרו להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. וקשה, הרי כבר כתיב (משפטים כד, ז) "וויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע", וא"כ מדוע היו צריכים לכפות עליהם את ההר כגיגית, הרי כבר קיבלוהו מרצון ומאהבה. [קושיא זו כבר הקשו התוס' שם].

ותירץ רע"ב, דהנה בני ישראל אמרו בלשונם "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע", וידוע כי הוי"ה הוא שם של מידת הרחמים, והיינו שבני ישראל הסכימו לקבל על עצמם את התורה רק כשיתנהגו עמהם במידת הרחמים, אך אם יחטאו ויצטרכו להענישם במידת הדין, כי אז אינם מסכימים לקבל עול תורה, ולכן היו צריכים לכפות עליהם

וכעת עלה ברעיוני לומר, שלכן כתיב בתריה (כ א) וַיִּנְדְּבָר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר. לכאורה מדוע פתח לומר את עשרת הדברות בשם אלקים שהיא מידת הדין, אך לדרכינו יובן מאוד, כי הרי את עשרת הדברות שנאמרים בשם הוי"ה מידת הרחמים הם כבר הסכימו לקבל על עצמם באומרם נעשה ונשמע, ועכשיו היו צריכים רק שיקבלו על עצמם גם את העונשים שבאים מצד מידת הדין, לכן פתח לומר בשם אלקים. אך כבר ידוע מה שכתב רש"י (יש פ' בראשית) שבתחילה עלה במחשבה לבראות את העולם במידת הדין וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים הקדים מידת רחמים ושיתפא למידת הדין. מהאי טעמא פתח הקב"ה אח"כ לומר (שם פסוק ב) "אנכי ה' אלקיך", שבו שיתף את שני השמות יחדיו הן מידת הרחמים והן מידת הדין, כדי שיוכל העולם להתקיים. (מוצ"ש"ק מברכין אדר ראשון שנת תשס"ז)

דבר בעתו

משנכנס אדר ראשון מרבין בשמחה

עומדים אנו כעת בפתחו של חודש אדר, אשר עליו אמרו חז"ל (תענית כט). משנכנס אדר מרבין בשמחה. והנה בשנה מעוברת שיש בה שני חודשי אדר, יש להביא ראיה שענין ריבוי השמחה שייך גם בחודש ראשון של אדר, כי בגמ' מגילה (י) אמרו, אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאבינונים, הרי שכל המעלות האחרות שיש לאדר השני ישנם גם לאדר הראשון חוץ ממקרא מגילה ומתנות לאבינונים, ומזה מוכח שהשמחה נוהגת גם באדר הראשון.

שהוא יום ל' שבט, ולא ביום א' דראש חודש אדר שני.

וראיתי בס' ביורו הלכה (או"ח סי' נ"ה עמוד קל"א) שהביא שכן פסק בשו"ת חסד לאברהם מהדורא קמא (או"ח סי' נ"ה), ושו"ת אהל יושוע (חיב סי' ק"ח), וס' פתח הבית להגר"א טיקטין ז"ל הנדמ"ח (סוף ה' תענית), ולא כשו"ת יד יצחק (ח"ג סי' נ"ד) עיין שם. וספרים הללו אינם תחת ידי לעיין בגופן שלהם.

ומה שכתב הרמ"א (או"ח סי' נ"ה ס"ו) דמי שגולד באדר ונעשה בר מצוה בשנת העיבור אינו נעשה בר מצוה עד אדר שני עיין שם, היינו כשגולד החל מיום ב' דראש חודש אדר, דאז נחשב שגולד באדר ונעשה בר מצוה באדר ב' דעיקר אדר הוא באדר ב', אבל כשגולד ביום א' דראש חודש אדר דהוי בגדר ל' שבט ושייך לחודש שעבר וכמש"כ המג"א הנ"ל, ועדיין לא התחיל אדר, א"כ נעשה בר מצוה בל' שבט שהוא א' דרי"ח אדר א'.

ועיין בשו"ת בית שלמה (אהע"ז סי' נ"ו) דאע"ג דכל האחרונים מסכימים שאם נולד באדר בשנה פשוטה נעשה בר מצוה באותו היום באדר שני, מ"מ כיון שהפרי חדש (סי' נ"ה) הביא מהר"ש הלוי שנעשה בר מצוה באדר א', והרי כתב המג"א (פס"י ל"ו) שעכשיו המנהג להתחיל להניח תפילין זמן מה קודם, א"כ מה איכפת לן לצאת דעת יחיד ויניח תפילין מאדר א', אבל עכ"פ יום קודם שגולד שלא יטעו להורות כמהר"ש הלוי לענין לצרפו למנין עיין שם.

כמי שגולד ביום א' דראש חודש אדר בשנה פשוטה, ונעשה בר מצוה בשנת העיבור

וכהיתנו בזה, ראיתי בשו"ת בנין ציון להגאון בעל ערוך לנר ז"ל (ח"א סי' קנ"א), שנשאל במי שגולד ביום א' דראש חודש אדר בשנה פשוטה, ונעשה בר מצוה בשנת העיבור, וכתב שנעשה בר מצוה רק בראש חודש אדר שני, והוכיח משו"ת מהר"י מינץ (סי' ט') דאדר שני הוא עיקר אדר, ואדר ראשון דיינינן ליה לענין בר מצוה כחודש שבט, א"כ גם אם נימא דמי שגולד ביום א' דראש חודש אדר חשבינן לנולד בלמ"ד שבט, מכל מקום לא הגיע יום זה עד א' דראש חודש אדר שני עכ"ד.

ולענין קשיא, דאם כן נימא דגם כשגולד בכ"ט שבט לא נעשה בר מצוה אלא בכ"ט אדר א', דהא לא הגיע יום זה עד כ"ט אדר א', דהרי חודש אדר ראשון נדון כחודש שבט. ברם באמת, אף על גב דאדר ראשון נדון כשבט וכמו שכתב במהר"י מינץ, אין הכוונה שימי שבט אינם מגיעים אלא בחודש אדר, דודאי דימי חודש שבט שייכים לחודש שבט, ועל כן כשגולד בכ"ט שבט נעשה בר מצוה בכ"ט שבט, אלא שחודש שבט נמשך עד אדר ב', וכאילו יום ל' שבט הוא יומא אריכתא, וכיון דיום ל' שבט שהוא א' דראש חודש אדר שייך לחודש שבט, וכמו שכתב המג"א (סי' נ"ה סק"ק) דיום א' של ראש חודש הוא יום ל' של החודש שעבר, א"כ כשגולד בא' דראש חודש אדר, נעשה בר מצוה בראש חודש אדר א'.

המשך "שיח מוהר"ן"

המצוה, ולא עבר על מצוה דזריזים מקדימים, כי ההכנה למצוה היא גופא מצוה.

וממשיך הרב הקדוש רבי לייבל במכתבו בזה"ל "כי באמת גוף דבר זה מנהג פשוט במדינה זו מאז ומקדם, אצל גאוני עולם וקדושי עליון שהיו במדינתנו, ואשר הם חיים עודנו, ואם בדורות הראשונים היו צריכים שהיה השעה לתפילה לבד שעיקרה עבודה שבלב (תענית ב.), האידנא שנתמעטו הלבבות, אנו צריכים גם לפני כל המצוות, שיהיה זמן להכין את לבבנו לפני יתברך מוקדם, כי כולם צריכים כוונת הלב למקום". וכוונתו מנובאת, דהנה לכאורה יש לתמוה מה שמצינו שחסידי הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה, ולא מצינו שהיו שוהים שעה אחת גם לפני מצות ברית מילה ונטילת לולב, ועל כרחק משום דשאני תפילה שהיא עבודה שבלב, משא"כ שאר המצוות, אמנם במה דברים אמורים בדורות הראשונים, אבל בזמננו כיום שנתמעטו הלבבות, צריכים לעשות הכנה רבתי לפני כל מצוה, משום שאם לא יעשו הכנות כראוי, לא יכוונו גם בעת עשיית המצוה כראוי. [ויש להסמיק לזה מה שכתב בשו"ת תשובה מאהבה (ח"א פס"א א) מהג"ר אלעזר פלעקס ז"ע ראב"כ, שרבו הגה"ק רבי יחזקאל לנדא ז"ע בעמח"ס נודע ביהודה, היה לו אתרוג חשוב מאד שהיה מהודר בתכלית ההידורים, ונא יהודי אחד וביקש ממנו את האתרוג לברך עליו, והיהודי הזה לקח את האתרוג בידיו והתחיל באמירת "יהי רצון" שקודם נטילת לולב, והנובי"ב בראותו זאת ניגש אליו ולקח ממנו את האתרוג. וי"ל דהנה הנודע ביהודה שהיה אדם גדול, הוא לא היה צריך להכין את עצמו ע"י אמירת יהי רצון, אמנם היהודי הזה שהיה כנראה אדם פשוט, היה נצרך לומר את "יהי רצון" כהכנה לנטילת לולב]. וכמו"כ בדורות הראשונים שהיו חסידים וצדיקים גדולים, היו עושים הכנה רק קודם התפילה משום שהיא עבודה שבלב, אבל בשאר היו סגי להו במצוה, אמנם אנו כיום שנתמעטו הלבבות, צריכים לעשות הכנה קודם כל המצוות.

עוד כתב שם רבי לייבל ז"ע "ואמרו חז"ל (עשר דברים לשם פתחם, והתקן עצמך ללמוד תורה, כי צריכים לעשות הכנה ללימוד התורה, ושיהיה הכנות להתקן עצמך כל חד לפי מה דמשער בלבו שימצא עצמו מכוון לעבודתו יתברך ולהאבתו ויראתו כנועד מבקשי ה', ואין האריך בזה, רק כאשר ידעתי כי כבוד תורתו באתרא דמדינתו לא הורגל בכאלו, והוא נוהג למול בבוקר כמנהגם של ישראל, להקדים גוף מעשה המצוה עצמה, ואני מבקש להסכים עמו נגד מנהגו, וגם לפי שלא ראה ולא שמע כזאת מאבותי מאורי ישראל וצוק"ל [החתם סופר התפלל מוקדם מאד, וביום שהיה מוהל הקדים עוד יותר להתפלל בכדי שיוכל למול את התינוק כמה שיותר מוקדם] אמרתי לרמוז קצת כי גם דרך העבודה של בעלי התורה והעבודה שבמדינות אלו לא נפלאות ולא רחוקה היא, והכל לשם שמים, ושניהם לא התכוונו אלא לדבר אחד, בדרך המיוחד לידבק ביחודו של עולם יתברך שמו" עכ"ד"ק.

והנה תשובתו של הגה"ק רבי שמעון סופר ז"ע אל בן דודו הגה"ק רבי לייבל איגר ז"ע — "כבוד בן דודי הרב הותיק וכו' עובד ה' בקדושה ובטהרה, בוציא קדישא חסידא ופרישא וכו', ארי שבחבורה רבי יהודה לייב איגר. הן אמת ויצוב שכל המשהה את המצוה כדי לעשותה מן המובחר, הרי זה ריז ונשכר, ועדיין יש מקום לבעל דין לחלוק ולומר שאין הנידון דומה להראיה, כיון שיש לפני אבי הבן מוהלים מומחים זריזים ומקדימים מוכנים ועומדים בבוקר השכם לעשות גוף המצוה כתיקונו, ומאן לן לאחר את המצוה כדי שתיעשה ע"י אדם גדול תחמונו" — בשלמא אם האב עצמו הוא המוהל, א"כ הוא עצמו יכול לעשות הכנות ולאחר זמן המצוה, אבל אם האב אינו המוהל, רק שהוא מחפש אדם גדול שימול את בנו, א"כ הרי ישנם הרבה מוהלים אחרים שהם אינם עושים את ההכנות המרובות הללו, וא"כ הרי יכלו לעשות את הברית בבוקר השכם.

וממשיך שם לכתוב רבי שמעון סופר "וכל שכן מצות מילה, שמאוסה היא הערלה, וכל מה שמקדים למעוטי תפילה שפיר דמי, ואם תאמר לא גופא שתיעשה המצוה ע"י גדול וקדוש ה' מוכבד היודר מצוה הוא, מ"מ היכן מצינו בדברי חז"ל לאחר מצות מילה כמה שעות בשביל כך, ולהשהות את הבן בערלה המאוסה, עד שיציין עצמו האדם הגדול בציצים ופרחים [היינו הכנות גדולות] וכי אלו הם ציצים המעכבים את המילה, ומנהג ישראל תורה בכל תפוצות הגולה להכניס את בניהם לבריתו של אברהם אבינו מיד אחר תפילת שחרית, ובקהלה קדושה מטריסדורף ביום שיש בו ברית מילה משכימים קצת יותר מבשאר הימים וכו', ואבי מורי ז"ע [החתם סופר] בעצמו היה מוהל רוב בני הנולדים בק"ק מטריסדורף, היה הוא משכים והם משכימים זריזים ומקדימים ביותר".

ומכל מקום אחרי רואי שבמדינה זו [פולין] מדקדים הרבה להדר אחר מוהל אדם גדול קדוש ופרוש, אע"פ שתאחר המצוה כמה שעות, יש לנו ללמוד זכות עליהם ע"י מדרש (פ' נשא) דמשה מל ואהרן פורע, הרי מפורש שנעשה המצוה ע"י גדולי ישראל, אע"פ שכלי ספק היו נמצאים אומנין מוהלים הרבה שהרי שבט לוי מלו במצרים, מכל מקום לא מהלו אותם אלא משה ואהרן הגדולים בישראל, אע"פ שעל ידי כך נשתו הרבה בערלה המאוסה כמה שעות. ומכל מקום לא כל הרוצה את השם יבוא ויטול, אבל מעלת כבודו בן דודי, המעוטר בעטרה זו, וזכות אבותיו מסייעתו, לא תרפנו ידו להחזיק בקדושתו מפני המלעיעים הלילה".

מתלמידיו של רבי לייבל איגר ז"ע, היה הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע, שהיה גאון מופלג, והיה לו בקיאות עצומה בכל חדרי תורה, ונודע בספריו הכביים. והנניע רבי צדוק את עצמו לרבי לייבל איגר, מחמת גודל צדקתו וקדושתו. (מוצש"ק מברכין אדר שנת תשמ"ח)

פריו בעתו

פנינים יקרים מהפפר החדש על מסכת ברכות - לפי סדר הלימוד של 'דרשו'

הרגישו שהשי"ת נוהג עמם שלא כדרך הטבע, ועל כן לא הרגישו צורך לברך כי הנס נעשה אצלם טבע שני.

אבל יתרו שלא היה במדרגה זו הוא שהרגיש בנסים שלא כדרך הטבע ועל כן ברך. וזהו ענין והיית לנו לעינים בפרשת בהעלותך (י' ל"א), כי ישראל לא הרגישו בנסים כי אין בעל הנס מכיר בניסו. ומכל מקום הוא גנאי כי בתוך ששים רבוא ישראל היו גם קטני המדרגה שהיה להם להרגיש בנס. וגם משה עצמו שכלל כל נשמות ישראל אף פחותי המדרגה, ועל כן אמר גנאי הוא למשה וששים רבוא.

מדוע דווקא יתרו ראה שצריך לברך על הנס

מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא (יתרו י"ה י) ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הצייל וגו' (נד, א). בסנהדרין (נד). גנאי הוא למשה וששים רבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך ה'. וצריך ביאור אמאי אמרו וששים רבוא. ובסוגיין למדו מכאן שחייבים לברך על הנס.

ונראה דהא דלא ברכו ישראל על הנס משום שאין לברך אלא על נס היוצא מדרך הטבע, אבל על הנסים שבכל יום עמנו והם נסתרים אין לברך, והנה ישראל לגודל מדרגתם לא

מתוך צוואת רבינו זצוק"ל

י"ל על ידי

"וכל מי שיעזור להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובבא"

י"ל על ידי

"וכל מי שיתן ממון להדפסת הספרים

אדיה לו למליץ יושר בעוה"י הכל לפי רצון הבורא"

ניתן לקיים צוואתו הק' ולהשתתף בהדפסת הספרים ולזכות "למליץ יושר" ולזכות גדולה בזה ובבא" וכלשון רבינו הגה"ק ז"ע א"כ בצוואתו הק' על ידי עמדות "גדרים פלוס" - "מכון להורות נתן"



מכון להורות נתן' להוצאת והפצת כתבי רבינו בעל 'להורות נתן' ז"ע א" - לקבלת העלון במייל וכן להערות והצעות - נא לפנות לאימייל mlN0527157594@gmail.com